

ביהמ"ש העליון הכריע כי שווי שימוש לרכב צמוד

יהיה רק ע"פ התקנות

רמי אריה, עו"ד רו"ח

כל הניסיונות לגבש התאמה של חיוב שווי רכב צמוד לעובדים למידת השימוש העסקי או הפרטי ברכב הצמוד מהמעסיק, נדחו ע"י בית המשפט העליון, בהכרעה אשר קובעת סופית, כי תקנות שווי השימוש ברכב הן סופיות ואין לערער עליהם, למרות העיוותים הרבים שהן יוצרות, כפי שפורטו במאמרנו בנושא.

כך קבע ביהמ"ש העליון בעניין חברת חכם (ע"א 4096/18, חכם את אור-זך עורכי דין נ' פקיד שומה עכו, ניתן ביום 23.5.2019), כי היעילות, הפשטות והוודאות בגביית המס, גוברים על העיוותים הקיימים בתקנות שווי רכב צמוד, ולמרות שבמקרים מסוימים יש בתקנות אלו, כדי לפגוע ביעילות הכלכלית של משק המדינה.

מדובר בשני ערעורים: האחד, של חברת עורכי הדין חכם, אשר העמידה כלי רכב לשני עורכי דין המשמשים כמנהלים. כלי הרכב שימשו את עורכי הדין במסגרת עבודתם ולצרכיהם הפרטיים. הערעור השני של חברת אור חי הנדסה בע"מ, אשר העמידה כלי רכב לחלק מעובדיה, אשר שימשו אותם בעבודתם וכן לנסיעות פרטיות מחוץ לשעות העבודה.

חכם התקינה בכלי הרכב יומן ממוחשב הידוע בכינויו "SAVE TAX". המערכת נועדה לצורך מעקב ורישום הנסיעות ברכב, באופן המאפשר להבחין בין נסיעות לצרכי עבודה לבין נסיעות פרטיות של המנהלים, כך לטענת חכם.

פקיד השומה סבר כי חכם לא זקפה את שווי השימוש כנדרש, משום שאין מקום להתחשב בנתונים אשר עלו מהמערכת.

חברת אור חי, היא חברה העוסקת בעבודות שיפוץ ותחזוקה של מבנים. במסגרת פעילותה נדרשת החברה לספק שירותי תיקון ותחזוקה סביב השעון. לשם כך העמידה כלי רכב צמודים לחלק מעובדיה אשר שימשו אותם בעבודתם וכן בנסיעות פרטיות מחוץ לשעות העבודה.

גם חברת אור חי התקינה בכלי הרכב את מערכת היומן הממוחשב. בהתאם לנתונים אשר עלו לטענתה מהמערכת, זקפה אור חי שווי שימוש נמוך, ביחס לחלק מהרכבים, וביחס לחלק האחר לא זקפה כלל שווי שימוש בטענה כי מדובר ב-"רכב עבודה" הפטור מזקיפת שווי שימוש.

ביהמ"ש העליון אשר דן לראשונה בסוגיה זו, קבע כי התקנות מורות על נוסחה קבועה לחישוב "שווי השימוש ברכב" ואין הן מאפשרות דרכים נוספות לחישוב שווי שימוש זה. אין מדובר בניסוח המצביע על חזקה, או בניסוח המותיר פתח לאפשרויות חישוב חלופיות.

ביהמ"ש קבע כי אין מקום להידרש לשאלה האם הצמדת הרכב נעשתה לשם הנאת העובד או לשם טובת המעסיק. לשיטתו, הסדרת אופן החישוב בדרך של נוסחה אחידה וברורה יש בה כדי לקדם את היעילות, הפשטות והבהירות בגביית מס ובכך להביא לקידום התכלית שעניינה מניעת העלמת מס. נוסחה זו מגבירה את הוודאות המשפטית.

ביהמ"ש העליון קבע, כי אכן, השימוש בכללים ובחזקות חלוטות מעורר חשש לפגיעה בעקרון היסוד של גביית "מס אמת", אולם אין בחשש זה, כדי לבטל את משקלם של שיקולי ודאות, יעילות וסופיות העומדים בבסיס דיני המסים.

בענייננו, מדובר בטובת הנאה, אשר קיים קושי של ממש לעמוד על ערכה הכלכלי כפי שהיא משתקפת בעיני כל נישום ונישום. כך למשל: שוויה של אפשרות נסיעה בלתי קצובה ברכב, שוויו של טיפול הרכב על ידי אחר, כמו גם העברתו במבחן הרישוי השנתי. לפיכך, נקבע כי אין מנוס מלקבוע מחיר ממוצע המשקף את ערכה המשוער של טובת הנאה זו.

ביהמ"ש העליון קבע, כי אין עוגן לטענה כי הכלל הקבוע בתקנות יוצר "**חזקה הניתנת לסתירה**". שכן, עסקינן בשוויה של טובת הנאה כפי שזו מוערכת בעיני העובד ואין הדבר עומד בזיקה להוצאות אותם שילם המעסיק. ביהמ"ש הוסיף וקבע, כי אין עוגן סטטוטורי לכך שרכב המשמש גם להסעת נוסעים, יכול להיחשב כ- "**רכב עבודה**".

בנסיבות בהן כלי רכב מצוי בידי עובד 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע, כולל סופי שבוע וחגים לצרכיו האישיים והמשפחתיים, כאשר בזמנים אלו העובד עושה ברכב כרצונו ומשתמש בו כבעלים לכל דבר ועניין, קשה להלום את הטענה שהרכב הוא בבחינת "**רכב עבודה**". זאת בשונה מכלי רכב שייעודו הבלעדי הוא כזה, כדוגמת משאית הובלה ומערבל בטון.

כפי שצינו במאמרנו בנושא "**שווי שימוש לרכב צמוד לעורכי דין הנוסעים ישירות לבתי המשפט**", נראה כי גם הפעם, ציבור העובדים אשר עושה שימוש עבודה אמיתי ברכב המעביד, לצורך העבודה, רכבים שבחלקם הם ישנים, אך לפי התקנות ישלמו שווי כאילו מדובר ברכב חדש, רכבים שבחלקם גדולים כנדרש לצורך העבודה, ישלם מס מופרז ומוגזם, בשם היעילות, הוודאות והפשטות המשפטית. אנו חווים מהפכה של מדיניות שיפוטית שחלה בשנים האחרונות, בניגוד למדיניות המשפטית שהייתה נהוגה על ידי בית המשפט העליון אך לפני כעשר שנים, בזמנם של הנשיא לשעבר אהרון ברק וממשיכיו.